

Kanta-Hämeen maakuntaohjelmaluonnosta 2026-2029 koskeva lausunto

45/00.04.00/2025

KH 13.10.2025

Valmistelija

Kaupunginjohtaja Jari Kesäniemi, p. 03 4141 5260
jari.kesaniemi@forssa.fi

Lausuntopyyntö: Kanta-Hämeen maakuntaohjelmaluonnos 2026 - 2029

Maakuntaohjelma on alueiden kehittämisestä sekä Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta annetun lain mukainen määräaikainen asiakirja. Ohjelma laaditaan valtuustokausittain.

Maakuntaohjelma linjaa Kanta-Hämeen kehittämistä pitkän aikavälin strategiaan linjauksiin perustuen. Ohjelmassa tarkennetaan maakunnan aluekehittämisen tavoitteita ja painopisteitä.

Työ- ja elinkeinoministeriö TEM ohjeistaa maakuntien liittoja maakuntaohjelman laadinnassa. Osallistavana prosessina valmisteltavan ohjelman tulee sisältää alueen mahdollisuuksiin ja tarpeisiin, kulttuuriin ja muihin erityispiirteisiin perustuvat kehittämisen tavoitteet sekä kuvauksen keskeisistä toimenpiteistä niiden saavuttamiseksi. Maakuntaohjelman valmistelun yhteydessä maakuntien liittoja on pyydetty päivittämään älykkään erikoistumisen strategiansa EU:n ohjelmakautta 2021–2027 varten.

Hämeen maakuntahallitus on päättänyt 15.9.2025 § 108 asettaa Kanta-Hämeen maakuntaohjelman nähtäville ja pyytää lausunnot sidosryhmiltä ja yhteistyökumppaneilta. Hämeen maakuntavaltuusto käsittelee ja päättää maakuntaohjelman hyväksymisestä 24.11.2025.

Maakuntaohjelman luonnos on nähtävillä 16.9.–22.10.2025 välisenä aikana Hämeen liiton verkkosivuilla <http://www.hameenliitto.fi/maakuntaohjelma-26-29> ja toimistossa (Niittykatu 5, 13100 Hämeenlinna) sekä Kanta-Hämeen kunnissa niiden omien käytäntöjen mukaisesti. Lausunnot ja mielipiteet tulee antaa 22.10.2025 mennessä.

Kanta-Hämeen maakuntaohjelmaluonnoksen lähtökohdat:

Kanta-Hämeen maakuntaohjelma 2026–2029 perustuu kolmeen pääteemaan ja älykkään erikoistumisen strategiaan.

Maakuntaohjelmaluonnoksen valitut painopisteet ovat:

1. Kestävä elinvoima ja investoinnit: Talouskasvun ja työllisyyden perustana ovat uudet työpaikat, investoinnit ja osaavan työvoiman

saatavuus. Tutkimus-, kehitys- ja innovaatio (TKI) -toimintaa, pk-yritysten kasvua ja kansainvälisiä kumppanuuksia vahvistetaan. Erityisiä painopisteitä ovat vastuullinen ja uudistuva teollisuus sekä puolustusteollisuus ja kaksoiskäyttöteknologiat.

2. Hyvinvoiva väestö ja yhteisöt: Hyvinvointi ja osallisuus tukevat alueen elinvoimaa. Painopisteitä ovat kotoutumisen ja työperäisen maahanmuuton edistäminen, hyvinvointierojen kaventaminen, nuorten tukeminen sekä koulutuksen ja työn välisten siirtymien sujuvoittaminen.

3. Vetovoimainen elinympäristö ja monimuotoinen luonto: Elinympäristön laatu, luonnonläheisyys ja kulttuuritarjonta ovat Kanta-Hämeen pehmeitä vetovoimatekijöitä. Kehittämisen kohteina ovat mm. asuminen, monipaikkaisuus, kestävä liikkuminen sekä kulttuurin ja matkailun rooli alueen houkuttelevuudessa.

Älykkään erikoistumisen strategia (ÄES) ohjaa osaamiseen, innovaatioihin ja investointeihin liittyvää kehittämistä. Sen neljä painopistettä ovat:

- Puolustusteollisuus ja kaksoiskäyttöteknologiat
- Bio- ja kiertotalous
- Vastuullinen ruoantuotanto ja elintarviketeollisuus
- Teknologinen uudistuminen

Maakuntaohjelman läpileikkaavina periaatteina ovat ilmastokestävyyden vahvistaminen, väestörakenteen muutokseen sopeutuminen ja strateginen yhteistyö kaikilla tasoilla, myös kansainvälisesti.

Huomioita Forssan kaupungin näkökulmasta:

Maakuntaohjelmaluonnos on valmisteltu laajassa yhteistyössä eri toimijoiden kesken. On hyvä, että valmistelutyö on mahdollistanut osallistumisen keskeisten painopisteiden pohdintaan ja työstämiseen myös seudullisten työpajojen kautta.

Maakuntaohjelmaluonnos on erittäin kattava suunnitelma maakunnan strategisten painopisteiden edistämiseksi ja maakunnan kehittämiseksi. Valitut teemoitukset ovat perusteltuja ja maakunnan suotuisaa menestystä rakentavia. Maakuntaohjelman toteutus edellyttää vahvaa yhteistyötä koko maakunnan kesken.

Forssan kaupunki aloittaa uuden kuntastrategian laadinnan vuoden 2026 alussa. Kaupunki haluaa korostaa kaikessa toiminnassa koulutuksen merkitystä. On äärimmäisen tärkeää, että uusi valmistettava maakuntaohjelma ymmärtää koulutuksen merkityksen niin pito- kuin vetovoimatekijänä. Forssassa tavoitteena on varmistaa nykyisten asukkaiden ja yrittäjien viihtyminen kaupungissa sekä lisätä edellytyksiä sille, että asukasmäärä ja kunnassa toimivien yrittäjien määrä kasvaisi. Yritysten ja työpaikkojen toimintaedellytysten varmistaminen ja uusien toimijoiden sijoittuminen maakuntaan on keskeistä.

Maakuntaohjelma tuo esiin toimenpiteitä, joilla tavoitetta voidaan toteuttaa. Forssan seutukunnan kunnat – Forssa, Tammela, Jokioinen, Ypäjä ja Humppila – työstivät seutukunnan yhteisen elinkeinopoliittisen ohjelman, jonka tavoitteena on parantaa seudulla jo olevien ja seudulle sijoittuvien uusien yritysten toimintaedellytyksiä toimivilla verkostoilla ja vuoropuhelulla.

Maakuntaohjelman ja seudullisen elinkeinopoliittisen ohjelman tavoitteet tukevat toisiaan. On tärkeää, että maakuntaohjelma tunnistaa maakunnan aseman monipuolisena ja antoisana matkailukohteena sekä vapaa-ajan asukkaiden merkityksen kunnille ja maakunnalle. Tällä luodaan edellytyksiä maakunnan aseman vahvistamiseksi sekä tunnettavuuden ja houkuttelevuuden lisäämiseksi. Kaiken keskiössä on se, että kuntalaiset voivat hyvin.

Maakunnan menestys edellyttää nykyisellään vahvoina olevien toimintojen turvaamista ja samalla myös uusien nousevien avainalojen tunnistamista ja niiden tukemista. Forssan kaupunki haluaa, että valmisteltavassa luonnoksessa otetaan huomioon alati muuttuva maailmapoliittinen tilanne mikä korostaa varautumisen ja huoltovarmuuden tärkeyttä. Iso osa maakunnallista huoltovarmuutta on elinvoimainen alkutuotanto ja kotimaiset elintarvikkeet. Maakuntaohjelmaluonnos luo tarpeellisia ja perusteltuja edellytyksiä tässä onnistumiseksi.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Kesäniemi Jari, p. 03 4141 5260

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää todeta Forssan kaupungin lausuntona, että maakuntaohjelmaluonnos on kattavasti valmisteltu, painopisteiltään perusteltu ja hyväksyttävissä esittelytekstissä esitetyin huomioin.

Päätös